Vecāku atbildība – bērna aizgādība un saziņas tiesības

Grieķija

1 Kāda ir juridiskā termina „vecāku atbildība" praktiskā nozīme? Kādas tiesības un pienākumus personai uzliek vecāku atbildība?

Vecāku atbildība ir vecāku tiesības un pienākumi. Tā ietver rūpes par nepilngadīgu bērnu, bērna mantas pārvaldīšanu un bērna pārstāvēšanu visos jautājumos, darījumos vai tiesvedībā, kas attiecas uz bērnu vai bērna mantu. Tādējādi vecāku atbildība nodrošina nepilngadīgas personas personisko un mantisko tiesību aizsardzību.

2 Kam parasti tiek piešķirta vecāku atbildība par bērnu?

Vecāku atbildību abi vecāki īsteno kopīgi. Vecāki lēmumus par vecāku atbildības īstenošanu pieņem, ņemot vērā bērna intereses.

3 Vai vecāku vietā var iecelt citu personu, ja vecāki nespēj vai nevēlas uzņemties vecāku atbildību par savu bērnu?

Ja viens no vecākiem nespēj īstenot vecāku atbildību praktisku iemeslu dēļ (piemēram, hospitalizācija, brīvības atņemšana) vai juridisku iemeslu dēļ (tiesībnespēja), šis vecāks ir vienkārši tiesību turētājs, un vecāku atbildību īsteno tikai otrs vecāks.

Ja neviens no vecākiem nespēj īstenot vecāku atbildību, nepilngadīgo bērnu nodod aizbildnībā; vecāki saglabā vecāku atbildību kā vienkārši tiesību turētāji bez iespējas īstenot vecāku atbildību.

4 Kā tiek risināts jautājums par vecāku turpmāko atbildību, ja vecāku laulība tiek šķirta vai ja vecāki vairs nedzīvo kopā?

Laulības šķiršanas vai atšķiršanas gadījumā, ja abi vecāki ir dzīvi, vecāku atbildības jautājumu izšķir tiesa. Vecāku atbildību var piešķirt vienam no vecākiem vai abiem vecākiem, ja abi vecāki vienojas un vienlaikus nosaka bērna dzīvesvietu. Tiesa var nolemt citādi un sadalīt vecāku atbildību abu vecāku starpā, vai piešķirt to trešai personai.

5 Ja vecāki noslēdz vienošanos par vecāku atbildību, kādas formalitātes ir jāievēro, lai šī vienošanās būtu juridiski saistoša?

Ja tiesai jānosaka vecāku atbildības īstenošana, piemēram, laulības šķiršanas vai atšķiršanas gadījumā, tiesa ņem vērā visas vienošanās vecāku starpā, bet šīs vienošanās tiesai nav saistošas. Attiecībā uz šāda veida vienošanos nav jāveic īpašas formalitātes, ja vien tiesu par to informē likumā noteiktajā veidā. Parasti tiek iesniegts abu ieinteresēto pušu sagatavots dokuments, kurā izklāstīta abu pušu vienošanās. Tas ir skaidri noteikts likumā attiecībā uz laulības šķiršanas gadījumiem, kad savstarpēji vienojas vecāki, kuriem ir nepilngadīgi bērni — starp abiem vecākiem tiek noslēgta rakstiska vienošanās par viņu bērnu aizgādību un saskarsmi, un tā ir jāiesniedz tiesā.

Visos citos gadījumos vecāki var neoficiāli – bez formalitātēm vai oficiālas procedūras – vienoties par vecāku atbildības īstenošanu, t.i., par vecāku atbildības sadali starp vecākiem praksē, kad vienu daļu īsteno viens no vecākiem, bet citu — otrs vecāks, piemēram, vienam no vecākiem varētu būt aizgādības tiesības, bet otrs varētu rūpēties par nepilngadīgā bērna mantas pārvaldību un pārstāvēt bērna intereses.

6 Kādi ir alternatīvie konflikta ārpustiesas risināšanas līdzekļi, ja vecāki nevar vienoties par vecāku atbildības jautājumu?

Ja vecāki nespēj vienoties jautājumā par vecāku atbildību, un bērna interesēs ir panākt lēmuma pieņemšanu, lieta tiek izskatīta tiesā. Mediācija ir alternatīvs risinājums strīda izšķiršanai.

7 Kādus jautājumus attiecībā uz bērnu var izlemt tiesnesis, ja vecāki iesniedz lietu tiesā?

Ja vecāki nespēj vienoties par konkrētu jautājumu vecāku atbildības īstenošanā un vēršas tiesā, tiesa var lemt tikai par šo konkrēto jautājumu. Tas var būt jebkurš jautājums, kas rodas, īstenojot vecāku atbildību un kura dēļ radušās domstarpības starp vecākiem, kad neviens no vecākiem nemaina savu viedokli, bet strīda izšķiršana ir bērna interesēs. Strīda iemesls var būt objektīvi svarīgs, piemēram, bērna vārda izvēle, piekrišana operācijai u. c., vai arī tas var būt nenozīmīgs jautājums, kuru vecāki tomēr uzskata par pietiekami būtisku, lai vērstos tiesā.

8 Ja tiesa nolemj nodot bērnu viena vecāka atsevišķā aizgādībā, vai tas nozīmē, ka viens no vecākiem var izlemt visus jautājumus attiecībā uz bērnu, iepriekš nekonsultējoties ar otru vecāku?

Principā jā, ciktāl šis jautājums attiecas uz bērna aizgādības tiesībām, kuras piešķirtas vienam no vecākiem. Vecāki vienmēr var izvēlēties nepieņemt tiesas risinājumu, ar kuru ekskluzīvas aizgādības tiesības piešķir vienam no vecākiem — arī pēc tiesas sprieduma vecāki var vienoties par citu kārtību, kas ļauj otram vecākam piedalīties bērna aprūpē, protams, ar nosacījumu, ka šī vienošanās ir bērna interesēs.

9 Ja tiesa nolemj nodot bērnu abu vecāku kopējā aizgādībā, ko tas nozīmē praktiski?

Tas nozīmē, ka lēmumus par bērna aprūpi ir jāpieņem kopīgi abiem vecākiem.

10 Kurā tiesā vai iestādē ir jāvēršas ar iesniegumu par vecāku atbildību? Kādas formalitātes ir jāievēro un kādi dokumenti jāpievieno iesniegumam?

Kompetentā tiesa vienmēr ir pirmās instances tiesa, kas darbojas vienas personas sastāvā *(μονομελές πρωτοδικείο)*. Pieteikumi jāiesniedz tiesā, kurai ir jurisdikcija attiecīgajā teritorijā, un jānosūta atbildētājam; tiesā jāiesniedz arī dokumenti, kuri pamato prasību.

11 Kāda kārtība ir jāievēro šajos gadījumos? Vai ir iespējams lietu risināt paātrinātā kārtībā?

Pirmās instances tiesa, kas darbojas vienas personas sastāvā, pieņem lēmumus saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 681. panta B un C punktu. Procedūra ir pamatota uz darba strīdu izšķiršanas procedūru, lai paātrinātu lietu izskatīšanu. Ņemot vērā, ka strīdi par vecāku atbildības īstenošanu pēc būtības ir personiski, procedūrā piemēro arī laulības lietu procedūras konkrētus noteikumus un procedūru par bezstrīdu jurisdikciju noteikumus attiecībā uz izmeklēšanas iestādi un pierādījumu vākšanu pēc tiesas ierosmes. Tomēr, ja strīdi par vecāku atbildības īstenošanu ir saistīti ar kādu no Civilprocesa kodeksa 592. panta 1. punktā minētajiem strīdiem laulības lietās (piemēram, laulības šķiršana un laulības atzīšana par neesošu) vai strīdiem, kas minēti Kodeksa 614. panta 1. punktā (piemēram, paternitātes noteikšana), tiesai jāpiemēro procedūra, kas noteikta Kodeksa 598.612. pantā un 616.622. pantā. Steidzamas lietas var izskatīt, izmantojot pagaidu noregulējuma pasākumus *(ασφαλιστικά μέτρα)*, un ārkārtas lietas — izmantojot pagaidu rīkojumu *(προσωρινή διαταγή)*.

12 Vai ir iespējams saņemt juridisku palīdzību, lai segtu tiesas izdevumus?

Jā, saskaņā ar vispārējiem nosacījumiem par juridiskās palīdzības nodrošināšanu.

13 Vai lēmumu par vecāku atbildību ir iespējams pārsūdzēt?

Tiesas spriedumu par vecāku atbildības īstenošanu var atcelt vai grozīt, ja ir mainījušies apstākļi, kuru dēļ tiesa pieņēma attiecīgo spriedumu. Spriedumu par vecāku atbildības īstenošanu var apstrīdēt, ievērojot parastās prasības un izmantojot kādu no parastajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem (pārsūdzība sakarā ar lietas apstākļiem un nolēmuma tiesiskumu *(έφεση)*, pārsūdzība tikai par nolēmuma tiesiskumu (kasācijas sūdzība, *αναίρεση*), protests *(ανακοπή ερημοδικίας)*, pārskatīšana *(αναψηλάφηση)*).

14 Dažos gadījumos varbūt ir jāvēršas tiesā vai citā iestādē, lai panāktu, ka lēmums par vecāku atbildību tiek izpildīts. Kāda kārtība ir jāievēro šādos gadījumos?

Spriedums par vecāku atbildības īstenošanu ir izpildāms saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 950. pantu, ja tas uzliek arī pienākumus, kas attiecas ne tikai uz jautājumu par vecāku atbildību vai nepilngadīga bērna aizgādību, vai saskarsmi ar bērnu, bet arī pieprasa bērna nodošanu vai atgriešanu vai nosaka saskarsmes noteikumus, vai aizliedz pusēm īstenot jebkādu pretdarbību. Jo īpaši a) spriedums, kas nosaka bērna nodošanu vai atgriešanu, liek vecākam, pie kura atrodas bērns, rīkoties saskaņā ar tiesas lēmumu, un attiecībā uz sprieduma neizpildes gadījumiem, tajā pašā spriedumā var paredzēt naudas soda, kas nepārsniedz € 50 000, automātisku piemērošanu un izmaksāšanu pieteikuma iesniedzējam, kurš prasa bērna nodošanu vai atgriešanu, vai paredzēt pagaidu turēšanu apcietinājumā uz laiku līdz vienam gadam, vai abus sodus kopā (netieša izpilde *(έμμεση εκτέλεση)*); un b) ja vecāka un bērna personiskas saskarsmes tiesības tiek ierobežotas, spriedumā par saskarsmi var paredzēt, ka personai, kura traucē šādai saskarsmei, piemērot naudas sodu vai apcietinājumu (papildu īstenošana *(αναπληρωματική εκτέλεση)*).

15 Kas man jādara, lai panāktu, ka šajā dalībvalstī tiek atzīts un izpildīts lēmums par vecāku atbildību, ko ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa?

Citās dalībvalstīs pieņemti tiesas spriedumi par vecāku atbildību tiek automātiski atzīti, un Grieķijas iestādēm nav jāveic nekādas papildu formalitātes. Grieķijas tiesas ir pilnvarotas lemt par ārvalstīs pieņemta sprieduma spēkā esamību vai par lūgumu atzīt ārvalstīs pieņemtu spriedumu, neveicot izcelsmes dalībvalsts jurisdikcijas iepriekšēju pārbaudi. Ja lēmums par sprieduma atzīšanu tiek pieņemts Grieķijā, Grieķijas tiesa var noraidīt sprieduma par vecāku atbildību pieņemšanu, ja a) tas ir pretrunā valsts sabiedriskajai kārtībai, vienmēr ņemot vērā bērna intereses; vai b) tas ir pretrunā agrākam Grieķijas tiesās pieņemtam spriedumam par vecāku atbildību. Turklāt, ja Grieķijas tiesām ir jurisdikcija saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2201/2003 atbilstoši bērna dzīvesvietai, tiesas kā tās dalībvalsts tiesas, kurā tiek prasīta sprieduma atzīšana, var pieņemt atšķirīgu lēmumu lietā par vecāku atbildības īstenošanu, neveicot izcelsmes dalībvalsts jurisdikcijas un tās sprieduma saistošās būtības iepriekšēju pārbaudi (piemēram, vai spriedums ir pārsūdzams).

16 Kurā šīs dalībvalsts tiesā ir jāvēršas, lai apstrīdētu lēmuma atzīšanu par vecāku atbildību, ja lēmumu ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa? Kāda procedūra ir piemērojama šādos gadījumos?

Minētajos gadījumos kompetentā tiesa ir pirmās instances tiesa, kas darbojas vienas personas sastāvā un izskata lietu, pamatojoties uz attiecīgajam strīda veidam piemērotu procedūru.

17 Kādus tiesību aktus piemēro tiesa, izskatot lietu par vecāku atbildību, ja bērns vai lietā iesaistītās puses nedzīvo šajā dalībvalstī vai ja tiem ir dažādas valstspiederības?

Attiecības starp vecākiem un bērnu prioritārā secībā reglamentē: 1) vecāku un bērnu pēdējās kopīgās pilsonības valsts tiesiskais regulējums; 2) tās valsts tiesiskais regulējums, kurā šīm personām bija pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta; 3) tās valsts tiesiskais regulējums, kuras valstspiederīgais ir bērns.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/12/2020
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.